

Prof. Dr. Daróczy Judit

Viszkető bőrbetegségek

Bevezető

A pruritus latin szó és az értelmező szótárban úgy van meghatározva, hogy „desire to scratch” – vakarásra ítélve! Olyan kínzó, szubjektív tünet, ami rendkívüli mértékben rontja a beteg életminőségét, hiszen zavarja napi munkájában, éjszakai nyugalomban, a szociális kapcsolatokat is zavarja, hiszen az állandó vakaródzási kényszer a társaságban sem mérsékelhető.

A szubjektív bőrgyógyászati tünetek közül a viszketés a leggyakoribb. Statisztikai adatok arra utalnak, hogy a bőrgyógyászati rendelésen megjelenő betegek 65%-a kínzó bőrviszketés miatt fordul orvoshoz. Sok bőrbetegség jár viszketéssel pl. ekcéma, rühesség, gombás fertőzés okozta bőrbetegségek, amikor a

bőrtünetek alapján megállapítható a betegség. Ezekben az esetekben a szakszerű kezeléssel elérhető a tünetek megszűnése.

A diagnózis azonban sokszor nehéz, mert atypusos formában jelentkező bőrbetegségek tünetei félrevezethetik az orvost. Kozmetikai szerek, helytelen bőrápolás irritáló hatásuknál fogva okoznak viszketést. Gyakori, hogy belsőszervi betegségek (hematológiai kórképek, májbetegség, vesebetegség, dagاناتok) következtében olyan anyagcseretermékek jutnak a keringésbe, melyek a hám alatti idegrostok ingerlésével okoznak viszketést.

A legnagyobb kihívást azok az esetek jelentik, melyekben nincsen látható bőrtünet – és mégis kínzó viszketés jelentkezik, vagy azok az esetek, amelyeknél látjuk a vakarás nyomait, de nem tudjuk pontosan meghatározni a viszketés okát. A viszkető tünetek vakarása másodlagos bőrtünethez vezet, a hám sérülés miatt kialakult felületes sebek fertőződnek, és felületes pyodermák

alakulnak ki (impetigo), ami tovább fokozza a diagnosztika, a kezelés gondjait.

A bőrgyógyászokat sokszor keresik meg a társszakmák, hogy a viszketés kezelésében segítsenek, de a bőrgyógyász is sokszor hívja segítségül más szakmák orvosait, hogy a viszketés feltételezett okának a megoldásában adjanak tanácsot és segítséget.

A viszketésről 2006 novemberében szakmai konferenciát rendeztünk, ahol a viszketésről és a diagnosztikus és kezelési nehézségekről tájékoztattuk a bőrgyógyász kollegákat. Meghívást kaptak a kérdés szakértői is. Fiziológus, idegyógyász, gyógyszerész, nőgyógyász, belgyógyász szakterületükről származó elméleti és gyakorlati adatokat ismertették.

A konferencia néhány előadása érdeklődésre tarthat számot az újságban való megjelenésre is. A sorozat első felében a neurológus összefoglaló véleménye ismerhető meg.

Prof. Dr. Daróczy Judit
Fővárosi Szent István Kórház,
Bőrgyógyászati és Lymphológiai Osztály
1096 Budapest, Nagyvárad tér 1.

Dr. Fazekas András

Viszketés – paraesthesiák – perifériás idegbántalmak

A viszketés kellemetlen érzés, ami az érintett bőrfelület vakarására késztet.

Etimológiailag a régi angol gicce („itch”) szóból származik: „giccan – to itch”.

Később *yicch* vagy *yitch* szóvá változott. A régi írott angol nyelvben kb. 1000 körül tűnik fel és Shakespeare korában válik általánossá a szóhasználatban.

A latin nyelvben a *pruritus* (prurire) jelentése: generalizált viszkető

ézés a bőr elsődleges elváltozása nélkül.

Neurofiziológiai ismeretek alapján megkülönböztetünk *pruriceptív* v. *pruritogén* (lokális bőrelváltozással járó) és *neuropátiás* (bőrelváltozás nélküli) viszketést.

A *pruritogén* viszketés kiváltásában számos mediátor játszik szerepet: aminok (hisztamin, serotonin), prosztanoidok (prostaglandinok, leukotriének), kinin, kallikrenin, proteázok (triptáz), citokinek, protonok.

A viszketés neuroanatómiáját foglalja össze az 1. ábra:

Trigger faktorok hatására a bőrben antidrom axon reflex révén neurogen inflammáció (ún. hármas válasz: vasodilatáció, ödéma,

immunmoduláció) jön létre, elsősorban peptiderg (P anyag, calcitonin gen related peptid: CGRP) transzmitterek szabadulnak fel. A spinalis ganglion nem myelinizált C rostjai vezetnek az ingerületet. A centralis axonok a gerincvelő hátsó szarvában történő átkapcsolódás után az ellenoldali spinothalamicus laterális pályán érik el a thalamust. A ventromedialis magcsoport a somatosensoros cortex felé, a dorsomedialis magcsoport az elülső cingularis cortex felé projiciál. A motoros kéreg a vakarásban – mely akarattól függetlenül jön létre – a cingularis régió a pruritus emocionális megélésében játszik szerepet.

A bőr centrális és perifériás ideg-

Dr. Fazekas András
Fővárosi Szent István Kórház
I. Idegyógyászati Osztály
1096 Budapest, Nagyvárad tér 1.